

EUROOPAN KOMISSIO

KOULUTUKSEN, NUORISOASIOIDEN, URHEILUN JA KULTTUURIN PÄÄOSASTO

Kulttuuri ja luovuus

Euroopan kulttuuripääkaupungit

2020–2033

Opas hakemiseen valmistautuville kaupungeille

Johdanto

Tässä oppaassa selitetään Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminnan prosessit ja kriteerit ajanjaksolla 2020–2033. Opas on tarkoitettu kaupungeille, jotka harkitsevat hakemista, sekä hakemuksen valmistelua varten.

Oppaan lisäksi on syytä lukea kaksi asiakirjaa.

Päätös

Näistä ensimmäinen on 'päätös'. Se on Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminnan virallinen ja oikeudellinen perusta. Vaikka päätös on laadittu oikeudelliseksi asiakirjaksi, se on helppolukuinen ja saatavilla kaikilla Euroopan unionin (EU) virallisilla kielillä.

Päätös on luettavissa osoitteessa:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32014D0445>

Euroopan parlamentti ja kaikki EU:n jäsenvaltiot (kulttuurista vastavien ministeriensä johdolla) hyväksyivät päätöksen huhtikuussa 2014.

Sitä muutettiin syyskuussa 2017 toisella Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden (neuvoston) päätöksellä. Muuttamisesta annetulla päätöksellä Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminnasta tehtiin avointa Euroopan vapaakauppaliiton maille, jotka ovat Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolia, jäljempänä 'EFTA/ETA-maat', ja jotka osallistuvat Luova Eurooppa -rahoitusohjelmaan.

Muuttamisesta annettu päätös on luettavissa täällä:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32017D1545>

Päätöksessä esitetään toiminnan tausta, eli sen tavoitteet, valintakriteerit ja valintaprosessit, nimeäminen, seuranta ja arviointi. Siinä esitetään, miten riippumattomista asiantuntijoista koostuva raati muodostetaan valintaa ja seurantaa varten.

Valintakysely

Toinen asiakirja on luettelo kysymyksistä, joihin kaikkien hakijoiden on vastattava valintavaiheessa. Kysymykset perustuvat päätökseen, joka jaetaan niissä käytännöllisempiin aloihin. Ehdokaskaupungit vastaavat kyselyyn hakemuksessaan.

Kysely on saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla osioissa "Euroopan kulttuuripääkaupungit" osoitteessa:

http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm

Tässä asiakirjassa hyödynnetään näitä kahta asiakirjaa. Muodollinen vaikutusvalta on päätöksellä. Tämä opas on selittävä eikä sillä ole muodollista vaikutusvaltaa.

Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminta

Vuoteen 2020 mennessä Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitys on myönnetty 60 kaupungille. (Vuoteen 2001 saakka nimitys oli Euroopan kulttuurikaupunki.) Toimintaa kutsutaan usein Euroopan unionin kulttuurialan lippulaiva-aloitteeksi.

Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminta on kehittynyt merkittävästi alkuvuosista, jolloin pääasiassa juhlistettiin taidetta kaupungeissa. Tietoisuus kulttuurin merkityksestä kaupunkielämälle on lisääntynyt tasaisesti 1980-luvulta lähtien. Nykyisin ollaan tietoisia sen merkityksestä kansalaisten hyvinvoinnille ja kaupungin vauraudelle sekä sen potentiaalista vahvistaa kaupungin kansainvälistä asemaa. Monet Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksen saaneet kaupungit hyötyivät sekä nimitysvuodesta että pitkään sen jälkeenkin.

Nimityksen hakemista harkitsevilla tai sitä hakevilla kaupungeilla on omat paikalliset tavoitteensa omien olosuhteidensa ja painopisteidensä mukaisesti. Kyseessä on kuitenkin *eurooppalainen* nimitys, jonka vakiokriteerit ja tavoitteet määritellään EU:n tasolla. Menestyksekkäät kaupungit ovat yhdistäneet paikalliset tavoitteensa eurooppalaiseen (ja usein kansainväliseen) näkökulmaan.

Aiemmat Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat raportoineet hyötynensä nimityksestä seuraavin tavoin:

- Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitys on toiminut katalyyttorina pysyvälle kaupungin tai sen alueen kehitykselle.
- Kansalaisten itsetunto ja kaupungin ylpeyden aiheet ovat lisääntyneet havaittavasti.
- Osallistuminen kaupungin kulttuuritarjontaan, erityisesti sellaisten yleisöjen osalta, jotka muutoin osallistuisivat epätodennäköisemmin, on lisääntynyt.
- On kehittynyt uutta kulttuuritarjontaa, uusia taitoja, uusia mahdollisuuksia sekä taiteilijoiden ja kulttuuriorganisaatioiden uusia eurooppalaisia ja kansainvälisiä yhteyksiä.
- Eurooppalainen ja kansainvälinen tuntemus ja profiili ovat vankistuneet, mikä usein näkyy lisääntyneenä matkailuna ja parantuneena maineena.

Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan tavoitteet esitetään

päätöksessä. Hakemista harkitsevien kaupunkien olisi tutustuttava huolellisesti päätökseen.

Hakemisen hyötyjen ja haittojen punnitseminen

Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksen haltijana oleminen on selvästi kaupungille ainutlaatuinen mahdollisuus, jolla voi olla myönteisiä kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia.

Se voi kuitenkin olla kaupungille myös riskialtista. Liian usein kaupungit eivät hyödynnä nimityksen hallinnasta saatavaa täysimääräistä hyötyä tai ne saavat jopa kielteistä julkisuutta, koska eivät ole valmistautuneet vastaamaan haasteisiin: hallinnollisiin ongelmiin ja ongelmiin ryhmähengen luomisessa, perusteettomaan poliittiseen väliintuloon toimintavuoden toteutuksessa, heikkoon yhteyteen kaupungin kulttuurisen kehittämisstrategian ja sen nimitysvuoden välillä ja pitkän aikavälin vaikutusten huomioimatta jättämiseen, riittämättömään pitkän aikavälin suunnitteluun, selkeiden tavoitteiden ja virstanpylväiden puuttumiseen, jatkuvan seurannan puuttumiseen, koko vuoden kestäväen kulttuuritapahtuman järjestämistä koskevan kokemuksen puutteeseen, Euroopan/kansainvälisen tason hankkeen kehittämiseen liittyviin vaikeuksiin jne.

Tämän vuoksi kaupungissa on tärkeää pohtia seuraavia kysymyksiä ennen Euroopan kulttuuripääkaupunkia koskevan hakemuksen laatimista, koska siihen liittyy merkittäviä julkisia investointeja:

- Onko kaupungillamme nyt tai nimitysvuotena valmiudet isännöidä Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan laajuista ja mittaista koko vuoden kestävää tapahtumaa satoine huipputasoin tapahtumineen vuoden aikana? Onko kaupungillamme nyt tai nimitysvuotena tarvittava fyysinen infrastruktuuri (kulttuuritilat, majoituskapasiteetti ja liikenneyhteydet)? Onko kaupungillamme nyt tai nimitysvuotena tarvittava "henkilöstöinfrastruktuuri" Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan isännöimiseen (aktiivinen ja hyvin verkostoitunut kulttuuriala, jossa yhdistyvät julkiset laitokset ja kansalaisjärjestöt, auttamishaluiset kaupunginvaltuuston osastot, taidokkaat palvelut kaupungissa vieraileville matkailijoille, valmiuksien kehittämisohjelmat jne.)? Onko kaupungillamme nyt tai tulevaisuudessa

strategia tarvittavien kansainvälisten yhteyksien kehittämiseksi? Onko kaupungillamme tarvittavaa sisäistä kokemusta hankkeen toteuttamiseksi varhaisesta kehittämisestä valmisteluun, täytäntöönpanoon ja arviointiin? Jos sisäinen kokemus puuttuu ja sitä on täydennettävä ulkoisella asiantuntemuksella ja konsultoinnilla, miten varmistamme, että hanke säilyy autenttisenä ja kuuluu edelleen kaupungille itselleen, sen asukkailla ja eri sidosryhmille ja että Euroopan kulttuuripääkaupunkivisio vastaa useimpien näkemyksiä eikä vain harvojen?

- Onko kaupunkimme valmis ylittämään tavanomaisen kulttuurialalla? Onko kaupunkimme valmis tutkimaan uusia keinoja tukea kulttuuria, valmis vuorovaikutukseen kulttuurialan sidosryhmien ja muiden kaupunkielämän alojen kanssa, valmis edistämään yleisön osallisuutta eri alueillamme? Onko kaupungillamme varaa lisätä kulttuuri-investointeja Euroopan kulttuuripääkaupunki -hankkeeseen ja jatkaa toimia myös toimintavuoden jälkeen jatkuvuuden ja pitkän aikavälin vaikutusten varmistamiseksi?
- Onko kaupunkimme valmis avautumaan Euroopassa? Onko kaupunkimme halukas sitoutumaan vuoropuheluun muun Euroopan ja maailman kanssa ja pohtimaan sitä, minkälaisen panoksen haluamme antaa EU:n yhdentymishankkeelle? Onko kaupunkimme valmis kartoittamaan laajemmin alueemme moninaisia – myös maahanmuuttajayhteisöjen – kulttuuri-ilmastoja ja altistamaan väestön myös ulkomailta tulevien kulttuuri-ilmastojen rikkaudelle ja moninaisuudelle?

Jos vastaus kaikkiin edellä esitettyihin kysymyksiin ei ole ”kyllä”, kaupunki ei ole valmis hakemaan Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitystä ja saamaan sitä.

Sanasto

Päätös	Euroopan kulttuuripääkaupungit -toiminnan virallinen ja oikeudellinen perusta. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto (kaikkien EU:n jäsenvaltioiden hallitukset) hyväksyivät päätöksen huhtikuussa 2014. Siinä säädetään Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnasta.
Raati	Riippumattomat asiantuntijat, jotka arvioivat hakemuksia, esittävät suosituksia esivalinnan läpäisseiden ehdokaskaupunkien luettelosta ja lopullisesta valinnasta ja seuraavat Euroopan kulttuuripääkaupunkeja seurantakauden ajan.
Hakemuspyyntö	Järjestelyistä vastaavan viranomaisen (esim. kulttuuriministeriön) antama virallinen hakemuspyyntö. Pyynnössä täsmennetään valintakriteerit ja -menettely, ja se sisältää ehdokaskaupungeille tarkoitetun valintakyselyn.
Menettelyohjeet	Järjestelyistä vastaavan viranomaisen antama virallinen asiakirja. Siinä määritellään kilpailun säännöt, raadin kokoonpano ja toiminta sekä esivalintaa ja lopullista valintaa koskevien kokousten yksityiskohdat.
Hakemus	Ehdokaskaupunkien vastauksena hakemuspyyntöön esittämä asiakirja, jossa ne esittävät tavoitteensa, ohjelmansa jne.
Esivalinta	Ensimmäinen valintavaihe, jonka jälkeen raati esittää suosituksen esivalinnan läpäisseiden ehdokaskaupunkien luettelosta.
Lopullinen valinta	Toinen valintavaihe, jossa esivalinnan läpäisseistä ehdokaskaupungeista jää jäljelle vain yksi kaupunki, jota raati suosittelee.
Nimeäminen	Oikeudellinen vaihe. Asiasta vastaava kansallinen viranomainen nimeää virallisesti suositellun ehdokaskaupungin Euroopan kulttuuripääkaupungiksi. Ehdokaskaupunki voi tämän jälkeen kutsua itseään Euroopan kulttuuripääkaupungiksi.

Seuranta	Nimeämistä Euroopan kulttuuripääkaupungiksi seuraava neljän vuoden jakso, jonka aikana raati antaa Euroopan kulttuuripääkaupungille ohjeita.
Melina Mercouri -palkinto	Euroopan komission Euroopan kulttuuripääkaupungille antama palkinto. Annetaan nimeämisen yhteydessä. Maksu edellyttää raadin hyväksyntää ja suositusta seurantavaiheen lopussa.
Avoin kilpailu	Euroopan kulttuuripääkaupunki valitaan Euroopan vapaakauppaliiton/Euroopan talousalueen maiden, ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokkaiden kaupunkien joukosta kolmen vuoden välein järjestettävässä avoimessa kilpailussa. Sovellettavat kriteerit ovat samat, mutta hallinnoinnissa on joitakin eroja (Euroopan komission hakemuspyyntö ja menettelyohjeet sekä Euroopan komission nimitys).

Harkitsetteko hakemista?

Päätöksessä esitetään valintaan johtava virallinen prosessi. Prosessi käynnistyy asiasta vastaavan kansallisen viranomaisen hakemuspyynnöstä. Tavallisesti tämä on kulttuurista vastaava ministeriö, mutta se voi toisinaan delegoida hallinnon toiselle organisaatiolle.

Koska haetaan?

Virallinen pyyntö julkaistaan noin kuusi vuotta ennen nimitysvuotta. Siinä asetetaan ehdokkaille vähintään kymmenen kuukauden määräaika hakemuksen jättämiselle.

Kokemus on osoittanut, että menestyksekkäimmät Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat aloittaneet valmistelunsa 2–3 vuotta ennen pyyntöä.

Päätöksessä esitetään jäsenvaltioiden kierto, joten siitä, koska nimitys myönnetään jäsenvaltiolle, on riittävästi tietoa.

Miksi näin paljon etukäteen? Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminta on monimutkaista. Kyse on myös kilpailusta. Joitakin syitä pitkään valmistautumisvaiheeseen:

- Kriteereissä edellytetään, että kaupungilla on toimiva kulttuuristrategia, joka liittyy kaupungin kehittämisstrategiaan. Tällaisten strategioiden valmistelu ja täytäntöönpanon käynnistäminen vievät aikaa.
- Kriteereissä edellytetään kansalaisten merkittävää osallistamista. Monet ehdokkaat ottavat mukaan toimintaan kouluja, yliopistoja, nuorisokerhoja, kansalaisyhteiskunnan järjestöjä jne. sekä kulttuurialan toimijoita (ylhäältä alaspäin ja alhaalta ylöspäin).
- Toimintaan on osallistettava yksityinen sektori sekä kulttuuri- ja luovilla aloilla että laajemmin yritysmaailmasta.
- Kriteereissä edellytetään tarvittavia linkkejä ja yhteyksiä eurooppalaisiin ja kansainvälisiin taide- ja kulttuurialan toimijoihin ja verkostoihin jne.

- Ehdokkaat oppivat toisilta Euroopan kulttuuripääkaupungeilta.
- On koottava hakemusta valmisteleva ryhmä.
- Kaupungissa on kehitettävä aloitteellisuutta.
- Kaikki uudet kulttuuri-infrastruktuuria koskevat (ja muutkin) hankkeet edellyttävät valmisteluaikaa ollakseen valmiita nimitysvuoteen mennessä.

Tässä varhaisessa vaiheessa kaupunkien on pohdittava vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mitkä ovat niiden omat tavoitteet? Mitkä ovat niiden tulevaisuuden visiot kaupungista ja kulttuurin asema näissä visioissa?
- Miten nämä voidaan yhdistää Euroopan kulttuuripääkaupunkia koskeviin kriteereihin?
- Miksi kaupungit haluaisivat saada Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksen? Minkälaisen merkin ne haluavat Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnallaan jättää kulttuuripääkaupunkien historiaan ja levittää sitä uusille alueille?
- Onko poliittisten puolueiden tuki kestävä? Kokemus on osoittanut, että kaupungin poliittinen johto voi vaihtua hakemuksen ja varsinaisen nimitysvuoden välillä.

Ketkä voivat hakea ja mitä keskeisiä tekijöitä on otettava huomioon

Kaupungin koolla ei ole merkitystä. Euroopan kulttuuripääkaupungeina on ollut yli miljoonan asukkaan ja alle 100 000 asukkaan kaupunkeja. Kaupungin inhimillisillä ja taloudellisilla valmiuksilla sekä sen fyysisellä infrastruktuurilla ja kulttuurialan kriittisellä massalla on kuitenkin merkitystä.

Kaupungit voivat ottaa lähialueet (esimerkiksi naapurikaupungit tai -alueet) mukaan ohjelmaansa. Esimerkiksi vuonna 2007 Luxemburg otti mukaan toimintaan rajat ylittävän Grande Régionin; vuonna 2010 Essen otti mukaan Ruhrin alueen;

vuonna 2012 Maribor otti mukaan viisi muuta Itä-Slovenian kaupunkia; vuonna 2013 Marseilles-Provence otti mukaan 90 prosenttia Bouches-du-Rhône departementista ja vuonna 2015 Mons teki tiivistä yhteistyötä Hainautin naapurialueen kanssa. Yhden kaupungin on kuitenkin oltava hanketta vetävä kaupunki vastuuvollisuuden ja vastuun osalta. Hanketta vetävä kaupunki on virallinen hakija.

Tulevaisuuteen suuntaava ohjelma. Nimitystä ei myönnetä kaupungille sen kulttuuriperinnön tai tämänhetkisen vilkkaan kulttuuritarjonnan perusteella. Ne voivat toimia hakemuksen pohjana, mutta eivät varsinaisen hakemuksen perusteluina. (Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitys ei ole muunnelma UNESCO:n tai Euroopan kulttuuriperintötunnuksesta). Kaupungille myönnetään nimitys sen hakemuksessa esitetyn Euroopan kulttuuripääkaupunki -vuoden tulevan ohjelman perusteella.

Tavanomainen ei riitä. Jotkut hakijat ovat yhdistäneet hakemuksissaan Euroopan kulttuuripääkaupunki -otsikon alle nykyiset kulttuurialan toimintonsa. Ne eivät ole tulleet valituiksi. Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitys myönnetään kaupungin *tavanomaisen kulttuuritoiminnan ylittävän erityisen ohjelman* perusteella.

Ohjelmalle ei ole vakiintunutta mallia. Jokainen kaupunki on ainutlaatuinen. Ohjelman olisi heijastettava kaupungin tarpeita ja tavoitteita samalla täyttäen Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksen viralliset kriteerit.

Hanke ei perustu matkailun kehittämiseen. Yksi ohjelman tavoitteista on nostaa kaupungin kansainvälistä profiilia kulttuurin avulla. Suurimassa osassa Euroopan kulttuuripääkaupunkeja matkailu on lisääntynyt. Tämä on monelle niistä menestystekijä. Ohjelman keskiössä ovat kuitenkin kansalaiset, erityisesti kaupungin asukkaat, ja heidän yhteytensä kulttuuriin ja Eurooppaan.

Valtavaa määrää tapahtumia ja hankkeita ei vaadita. Ohjelman on vastattava kaupungin tavoitteita ja rahoitusta. Siinä ei pidä sivuuttaa hallintoa tai kansalaisia.

Eurooppalainen (kansainvälinen) ohjelma. Kyse on eurooppalaisesta hankkeesta. Ohjelmassa on tuotava esiin Euroopan kulttuurien yhteisiä piirteitä ja niiden moninaisuutta. Yleiskuvan tapahtumista olisi oltava eurooppalainen, ja ohjelmalla on oltava vetovoimaa eurooppalaisella – ja kansainvälisellä – tasolla.

Kyseessä on kulttuurihanke. Monet Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat saaneet nimityksestään merkittäviä taloudellisia tai sosiaalisia hyötyjä kaupunki-infrastruktuurille, fyysiselle elvyttämiselle, kaupunkiin suuntautuville investoinneille, kaupunkilaisten ylpeydelle jne. Nämä ovat myönteisiä sivuvaikutuksia, jotka osoittavat, miten kulttuurin vaikutukset voivat ylittää sen rajat. Ytimeltään kulttuuripääkaupunki -nimitys on kulttuurihanke, joka on suunnattu kansalaisille, taiteilijoille ja kulttuurialan toimijoille sekä niille, jotka käyttävät luovia taitojaan monilla yhteiskunnan aloilla.

Kaupunki voi haastaa itsensä. Kulttuuripääkaupunkinimitys tarjoaa mahdollisuuden tutkia avoimesti ja kriittisesti kaupungin historiaa, myös sen synkempää menneisyyttä. Esimerkiksi Donostia San Sebastian 2016 keskittyi rinnakkaiseloon pyrkien pääsemään eroon aiemmista yhteisöjen välisistä konflikteista. Riga 2014 käsitteli kaupungin saksalais- ja venäläismiehitysten aikaa. Linz 2009 tarkasteli yhteyksiä natsien valtakauteen. Liverpool 2008 toi esiin kaupungin asemaa orjakaupassa.

Kyseessä on pitkäaikainen sitoutuminen. Hankkeen valmistelu, kehittäminen ja toteuttaminen vievät 6–7 vuotta kestäväää ja jatkuvaa työaikaa. Pitkän aikavälin vaikutukset ovat kestäviä. Monet kulttuuripääkaupungit hyötyvät nimityksestä edelleen vielä vuosikymmenten jälkeenkin. Heikommin menestyneet joutuvat selviytymään kielteisistä seurauksista, jotka johtuvat siitä, että odotukset eivät täyttyneet. Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksestä koituu merkittäviä hyötyjä kaupungeille, jotka ovat halukkaita panostamaan siihen.

Miten aloitetaan. On hyvä aloittaa tutustumalla nykyisiin Euroopan kulttuuripääkaupunkeihin, lukea niiden hakemukset (useimmat julkaisevat ne verkkosivustoillaan) sekä seurata niiden toimintaa. Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitys myönnetään vuosittain kahdelle kaupungille. Kahdeksan on jo saanut nimityksen tai valmistele nimitysvuottaan, joten valinnanvaraa on paljon.

Kriteerien sisältö

Päätöksessä esitetään valintaprosessissa käytettävät kriteerien ryhmät. Raadin suositus perustuu yleiseen arviointiin, jossa huomioidaan kaikki kuusi ryhmää, koska kokemus on osoittanut, että kaikki kuusi ovat tarpeen Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden menestyksen takaamiseksi.

Kaupunkien olisi katsottava ne hyödylliseksi välineeksi tunnolliseen valmisteluun sekä nimitystä haettaessa että nimitysvuotta suunniteltaessa. Kriteereillä pyritään auttamaan kaupunkeja hyödyntämään parhaalla tavalla ehdokkuuttaan sekä oppimaan ja hyötymään kokemuksesta kilpailun tuloksesta riippumatta. Koska kussakin kilpailussa nimetään vain yksi kaupunki, on tärkeää, että kaikki hakijakaupungit esittävät varhaisesta vaiheesta alkaen, miten ne hyödyntävät ehdokkuuden aikana alkanutta kehitystä, jos eivät saa nimitystä. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, että hakemusmenettelyä lähestytään hyödyllisenä kulttuuristrategiaa koskevana harjoituksena sellaisenaan, jotta sillä voi olla myönteisiä pitkän aikavälin vaikutuksia kaikille ehdokkaille. Tämä on pääasiassa kaupungin viranomaisten ja sen poliittisen johdon vastuulla.

Tässä luvussa tarkastellaan kutakin kriteerien ryhmää ja annetaan ohjeita, jotka perustuvat viimeaikaisiin kulttuuripääkaupunkikokemuksiin ja raadin raportteihin. Päätöksessä esitetään selkeät osatekijät, jotka on otettava huomioon kunkin kriteerien ryhmän osalta. Nämä esitetään jäljempänä kursivilla.

Ehdokkaita kehoitetaan noudattamaan kriteerejä, mutta käyttämään mielikuvitusta ja luovuutta sekä kehittämään oman visionsa Euroopan kulttuuripääkaupunki -konseptista.

A: Panos pitkän aikavälin kulttuuristeategiaan

- *ehdokaskaupungin kulttuuristrategia on käytössä hake-
musta tehtäessä, strategia kattaa Euroopan kulttuuripää-
kaupungit -toiminnan ja sisältää suunnitelmat kulttuuri-
toiminnan ylläpitämiseksi nimitysvuoden jälkeen;*
- *suunnitelmat kulttuurialan ja luovien alojen valmiuksien
vahvistamiseksi, joihin kuuluu ehdokaskaupungin kult-
tuurialan ja talous- ja sosiaalialan välisten pitkän aikavä-
lin yhteyksien kehittäminen;*

- *ennakoidut pitkän aikavälin kulttuuriset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset, joita nimityksellä olisi ehdokas-kaupungille, urbaani kehitys mukaan lukien;*
- *suunnitelmat nimityksen vaikutusten seuranta ja arviointia sekä arvioinnin tuloksista tiedottamista varten.*

Vaikka kaupungilla on nimitys vain vuoden ajan ennen kuin se siirtyy seuraavalle haltijalle, kulttuuripääkaupunkivuotta ei pitäisi katsoa kertaluonteiseksi vuoden mittaiseksi tapahtumaksi. Ohjelman on käynnistyttävä etukäteen, kehityttävä nimitysvuoteen mennessä ja päätyttävä sen jälkeen pitkän aikavälin vaikutusten varmistamiseksi.

Menestyksekkäät kulttuuripääkaupungit ovat hyödyntäneet nimitystä todellisen muutoksen edistäjänä kaupungin kulttuurin kehityksessä ja yleisessä kehityksessä ja tuottaneet kestäviä kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Paras tapa, jolla kaupunki voi varmistaa pitkän aikavälin vaikutukset, on sisällyttää kulttuuripääkaupunkivuosi kaupungin yleiseen strategiaan ja kehittää erityisiä yhteyksiä esimerkiksi kulttuurin, koulutuksen, matkailun, aluesuunnittelun ja sosiaalipalveluiden välillä. Ehdokkaiden on esitettävä kulttuuristrategiansa ja kaupunkistrategiansa hakemuksissaan. Raati tarkastelee sekä näiden strategioiden asiaankuuluvuutta että niiden johdonmukaisuutta ehdotetun ohjelman ja Euroopan kulttuuripääkaupunki -hankkeen tavoitteiden kanssa.

Kaupungin kulttuuristrategia muodostuu visiosta, tavoitteista ja toimista vastaavina määräaikoina. Tavallisesti sen laajuus ylittää Euroopan kulttuuripääkaupungin tavoitteet. Ehdokaskaupunkien on esitettävä selkeästi hakemuksissaan mitä laajemman kulttuuristrategian painopistealoja kulttuuripääkaupunkinimityksellä pyritään edistämään.

Joitakin tuoreita esimerkkejä:

Mons2015. *Monsin alueella on merkittävä digitaalialan yritysten keskittymä. Euroopan kulttuuripääkaupunki -vuoden teema oli "Kun kulttuuri kohtaa teknologian", ja siihen liittyi monia digitaalisia hankkeita. Esimerkiksi "Metro IT Europa" oli matkailijoille ja kulttuurialan toimijoille suunnattu virtuaalimetro halki*

kaupungin. "Café Europa" perustui laajenevaan eurooppalaisten kaupunkien verkostoon, jossa hyödynnettiin digitaalista vuorovaikutusta kulttuuria ja Eurooppaa koskevissa aiheissa.

Pilsen2015 käytti teemaa "Open Up" tavoitteena lisätä merkittävästi asukkaidensa ulospäin suuntautuvaa havainnointia. Käyttäytymisen muutosta painotettiin vahvasti.

Århus2017. Århus2017:n "uudelleenajattelun" teema soveltuu kaupungin strategiaan, jossa pyritään ajattelemaan uudelleen ja muuttamaan kulttuurista ympäristöä ja kaupunkiympäristöä kaupungin laajentuessa seuraavan vuosikymmenen aikana.

Tavoitteet. Ehdokkaiden on tärkeää esittää selkeästi Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitystä koskevat tavoitteensa. Tavoitteiden laajuudesta ei ole ohjeita, sillä kukin Euroopan kulttuuripääkaupunki on erilainen ja kukin kaupunki kohtaa omanlaisiaan haasteita ja mahdollisuuksia. Tavoitteiden olisi viitattava Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan kriteereihin sekä paikallisiin painopistealoihin. Tavoitteiden selkeys kuvastaa järkevää suunnitteluprosessia ja helpottaa suuresti kulttuuripääkaupunkinimityksen hallinnointia ja julkista tilivelvollisuutta. Kuten edellä on esitetty, hakemuksessa on tuotava esiin kulttuuripääkaupunkitoiminnan tavoitteiden ja ehdokkaiden yleisen kulttuurialan strategian ja kaupunkistrategian välinen yhteys.

Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan tavoitteet on siirrettävä selkeiksi, merkityksellisiksi ja mitattaviksi vaikutusindikaattoreiksi. Nämä vaikutusindikaattorit ovat olennaisia edistymisen seuraamisessa sekä nimitysvuoden tulosten arvioinnissa (ks. seuraavat kohdat).

Seuranta. Kunkin Euroopan kulttuuripääkaupungin odotetaan perustavan jo varhaisessa vaiheessa seurantaprosessin, jonka avulla parannetaan nimitysvuoden tavoitteiden saavuttamista. Tämä antaa hallintotiimille mahdollisuuden havainnoida edistymistä kohti tavoitteiden saavuttamista neljän valmisteluvuoden aikana, nimitysvuoden ajan sekä jälkikäteen. Peruslinja olisi asetettava viimeistään nimitystä seuraavana vuonna. Toimenpiteiden olisi oltava sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia.

Arviointi. Kulttuuripääkaupunkien on toteutettava nimitysvuoden

jälkeen arviointi kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten (myös kaupunkikehitykseen) mittaamiseksi. Arviointi on toimitettava Euroopan komissiolle 12 kuukauden kuluessa nimitysvuoden päättymisestä. Ollakseen tehokkaita arviointien on perustuttava kulttuuripääkaupunkiprosessin alussa toimitetussa hakemuksessa esitettyihin tavoitteisiin. Komissio on antanut tätä koskevia ohjeita (ks. viittaus asiakirjaan jäljempänä luvussa "Euroopan kulttuuripääkaupunki -toimintaa koskevat raportit ja arvioinnit").

Esivalintavaiheessa ehdokkaita pyydetään vain luonnostelemaan seuranta- ja arviointia koskevat suunnitelmansa, jota ne sitten kehittävät edelleen lopullista valintaa koskevassa hakemuksessaan.

B: Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö

- *selkeä ja johdonmukainen taiteellinen visio sekä strategia kulttuuriohjelmalle varten;*
- *paikallisten taiteilijoiden ja kulttuurialan organisaatioiden osallistuminen kulttuuriohjelman suunnitteluun ja toteutukseen;*
- *ehdotettujen toimien valikoima ja monimuotoisuus ja niiden yleinen taiteellinen laatu;*
- *valmius yhdistää paikalliseen kulttuuriperintöön ja perinteisiin taidemuotoihin uusia, innovatiivisia ja kokeellisia kulttuuri-ilmaisuja.*

Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminta on ennen kaikkea tulevaisuuteen suuntaava "kulttuurinen" hanke. Erityisesti nimitysvuotta varten kehitetyn ohjelman on oltava taiteellisesti ja kulttuurisesti laadukas. Tämä koskee sekä osallistavia hankkeita että suurelle yleisölle suunnattuja taiteellisia toimia. Kulttuuripääkaupunkiohjelmat kattavat tavallisesti suuren määrän taidemuotoja, yhdistelmän korkeakulttuuria ja ruohonjuuritason populaarikulttuuria, tasapainoisesti maksuttomia ja maksullisia tapahtumia sekä suurten ja tunnettujen kulttuuritoimijoiden ja pienten yhteisöjen kansalaisjärjestöjen toi-

mintoja heijastaen luovien toimien kehitystä kaupunki- ja sosiaalisissa kysymyksissä. Ohjelman vision ja strategian on myös oltava ehdokaskaupungin nimitysvuodelleen asettamien tavoitteiden mukaisia ja sisällettävä eurooppalainen ulottuvuus. Niiden on läpäistävä paitsi koko kulttuuriohjelma myös siihen liittyvät toiminnot, kuten erityisesti markkinointi ja tiedotus.

Tavallisesti kulttuuripääkaupungit esittävät strategisen visionsa useina ryhminä. Liian monta sellaista saattaa aiheuttaa sekaannusta yleisössä.

Hakemuksessa olisi esitettävä riittävästi tietoa ehdotetuista hankkeista, jotta raati saa käsityksen ohjelman johdonmukaisuudesta ja sen taustalla olevasta taiteellisesta visiosta sekä strategiasta ja tavoitteista.

Yksityiskohtien taso voi kuitenkin olla erilainen esivalintavaiheessa ja lopullisessa valintavaiheessa.

Esivalinnan yhteydessä ehdokkaita pyydetään esittämään yleiskatsaus vuoden ohjelman rakenteesta keskittyen kattavaan strategiseen taiteelliseen visioon sekä kulttuuripääkaupunkisuunnitelmaan.

Lopullisessa valintavaiheessa ehdokkaiden on kuvattava ohjelmaa ja sen tärkeimpiä hankkeita paljon yksityiskohtaisemmin, kuten myös kumppaneita. Kumppaneiden osalta on eroteltava ne, jotka ovat ilmaisseet vankan kiinnostuksensa, ja ne, jotka ovat edelleen potentiaalisia tai mahdollisia kumppaneita. On myös osoitettava selkeä yhteys yleisen strategisen taiteellisen vision ja suunnitelman sekä toisaalta ohjelman ja sen hankkeiden välillä. Lopuksi olisi esitettävä eri hankkeiden alustavat talousarviot, jotta raati saa käsityksen niiden suhteellisesta merkityksestä ohjelmassa.

On huomattava, että raati ja Euroopan komissio käyttävät hakemuksessa esitettyä ohjelmaa pohjana seurantavaiheessa (ks. jäljempänä).

Lisäksi ehdokkaiden olisi ohjelman varsinaisen sisällön lisäksi kerrottava, millä tavalla eri toimintojen suunnittelu, kehittäminen ja toteutus on ollut ja tulee olemaan avointa ja osallistavaa paikalliselle taiteelliselle ja luovalle yhteisölle.

Kokemus on osoittanut, että ohjelman kehittäminen kaupungin omien juurien, perinnön ja kulttuurisen kudoksen pohjalta voi olla

hyödyllinen lähestymistapa. Tähän liittyy varaus, että monet kulttuuripääkaupungit haluavat myös kehittää kaupungin kulttuuritarjontaa. Raadin viimeaikaisissa raporteissa on haettu tietoa myös kulttuuripääkaupunkien taiteellisesta digitaalistrategiasta.

C: Eurooppalainen ulottuvuus

- *Euroopan kulttuurien monimuotoisuutta, kulttuurien välistä vuoropuhelua ja unionin kansalaisten keskinäistä yhteisymmärrystä edistävien toimien laajuus ja laatu;*
- *Euroopan kulttuurien, kulttuuriperinnön ja historian sekä Euroopan yhdentymisen ja ajankohtaisten eurooppalaisten kysymysten yhteisiä näkökohtia korostavien toimien laajuus ja laatu;*
- *eurooppalaisia taiteilijoita, eri maiden toimijoiden tai kaupunkien, tarvittaessa myös nimityksen haltijakaupunkien, yhteistyötä ja kansainvälisiä yhteistyökumppanuuksia esittelevien toimien laajuus ja laatu;*
- *strategia laajan eurooppalaisen ja kansainvälisen yleisön kiinnostuksen herättämiseksi.*

Eurooppalainen ulottuvuus on keskeinen osa kulttuuripääkaupunkiohjelmia. Eurooppalaisella ulottuvuudella varmistetaan, että kulttuuripääkaupunkiohjelma on kansainvälinen eikä pelkästään kansallinen tapahtuma. Se, että kaupunki sijaitsee Euroopassa, sillä on elävä ja kansainvälinen nykyinen kulttuuritarjonta tai että sen väestö on monikulttuurista, ei sellaisenaan ole vahva tulkinta eurooppalaisesta ulottuvuudesta. Koko ohjelman vision on oltava eurooppalainen, joten eurooppalaisen ulottuvuuden on näyttävä sekä kulttuuripääkaupunkihankkeen kulttuurisessa ja taiteellisessa sisällössä että sille asetetuissa tavoitteissa ja niitä vastaavissa indikaattoreissa.

Eurooppalainen ulottuvuus on kaksisuuntainen. Se koskee sekä kulttuuripääkaupungin asukkaita että suurta eurooppalaista ja kansainvälistä yleisöä.

Kulttuuripääkaupungin on pyrittävä kunnianhimoisesti laajentamaan

kaupungin omien asukkaiden ymmärrystä ja tietoisuutta Euroopan kulttuurien rikkaudesta ja moninaisuudesta sekä kulttuurien välisistä samankaltaisuuksista. On painotettava kaupungin ja sen asukkaiden yhteyksiä muiden maiden kaupunkeihin ja kansalaisiin kulttuurihankkeissa ja muissa hankkeissa.

Muiden kulttuurien painottaminen on ensisijaisesti se, mikä erottaa Euroopan kulttuuripääkaupungin kansallisesta kulttuurikaupungista; kulttuuripääkaupunkitoiminta tarjoaa kaupungille ja sen asukkaille mahdollisuuden oppia avoimesti muilta.

Eurooppalainen ulottuvuus merkitsee kaupungeille myös niiden paikallisen kontekstin yhdistämistä eurooppalaiseen kehykseen. Se on mahdollisuus kartoittaa paikallisten ja eurooppalaisten kulttuurien ja arvojen välisiä suhteita. Kaupungin kulttuurialan toimijoille eurooppalainen ulottuvuus merkitsee uusien ja kestävien kumppanuuksien luomista muiden maiden kulttuurialan toimijoiden kanssa yhteistutustantotojen, yhteiskuratoitien, konferenssien, verkostoitumisen sekä taitelijoiden/esiintyjien vierailujen avulla. Aivan viime aikoina Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat ottaneet eurooppalaisia ja kansainvälisiä kumppaneita reilusti yli puoleen hankkeistaan.

Lopuksi eurooppalainen ulottuvuus merkitsee, että ohjelman on oltava riittävän laadukas houkuttelemaan kansainvälistä yleisöä, joko paikan päälle tai yhä useammin verkossa.

Yhteistyö toisen Euroopan kulttuuripääkaupungin kanssa Euroopan kulttuuripääkaupunkeja on kaksi (ja joka kolmas vuosi kolme). Niitä kehoitetaan tekemään yhteistyötä. Hankkeet vaihtelevat, ja kaupungit kehittävät ne yhdessä. Tämä on ratkaisevan tärkeä osatekijä kulttuuripääkaupunkiohjelman eurooppalaisessa ulottuvuudessa. Monet kulttuuripääkaupungit kehittävät hankkeita myös aiempien ja tulevien kulttuuripääkaupunkien kanssa.

On huomattava, että eurooppalaista ulottuvuutta koskevan luvun oletetaan olevan huomattavasti yksityiskohtaisempi lopullista valintaa koskevassa hakemuksessa kuin esivalintavaiheessa.

Seuraavassa on joitakin tuoreita esimerkkejä eurooppalaisesta ulottuvuudesta:

***Umeå2014** kehitti koko ohjelmansa saamelaisten, pohjoisen Skandinavian alkuperäisväestön, kalenterin ympärille.*

***Riga2014 ja ”Meripihka korujen nykytaiteessa”.** Meripihka*

oli ensimmäinen hyödyke, jota vietiin Baltian alueelta muuhun Eurooppaan ensimmäisellä vuosisadalla jKr.

Leeuwarden2018 ja Donostia San Sebastian2016 esittelivät molemmat vähemmän käytettyjen kielten asemaa Euroopassa (friisi ja baski) yhteishankkeissa samankaltaisten eurooppalaisten kaupunkien kanssa.

Donostia San Sebastian2016:n ohjelman keskiössä oli ajatus ”rinnakkaiselon kulttuureista”, se ilmaisi toivetta menneisyyden haavojen paranemisesta ja yhteiselon taiteesta aiemmin jakautuneissa yhteisöissä.

Rijeka2020 tarkastelee kolmea pääteemaa – vettä, työtä ja muuttoliikettä – joilla kaikilla on selkeä Euroopan tason merkitys.

Timisoara2021:n aikeena on toteuttaa yli 75 prosenttia hankkeista yhteistuotantona eurooppalaisten kumppanien kanssa.

D: Vaikutusala

- *paikallisen väestön ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallistuminen hakemuksen laatimiseen ja toiminnan toteutukseen;*
- *uusien ja kestävien mahdollisuuksien luominen laajoille kansalaispiireille, jotta kansalaiset, varsinkin nuoret, vapaaehtoiset, syrjäytyneet ja muita heikommassa asemassa olevat sekä vähemmistöt, voivat osallistua kulttuuritoimintaan, kiinnittäen erityishuomiota siihen, että vammaiset ja iäkkäät pystyvät osallistumaan toimintaan;*
- *yleinen strategia yleisöpohjan laajentamiseksi ja erityisesti yhteydet koulutukseen ja koulujen osallistumiseen.*

Eurooppalainen kulttuuripääkaupunki -nimityksen menestystä ja varsinkin suurta osaa sen pitkän aikavälin vaikutuksista voidaan mitata kaupungin asukkaiden laajasta ja aktiivisesta osallistumisesta. Tämän on käynnistytävä jo valmisteluvaiheessa. Viime vuosina Euroopan kulttuuripääkaupungit ja ehdokaskaupungit ovat

julkaisseet ideapyyntöjä ja järjestäneet sadoittain kokouksia ja workshoppeja asukkaiden kanssa kerätäkseen näiden näkemyksiä mahdollisesta ohjelmasta sekä yleisestä visiosta ja suunnitelmasta. Tällä tarkoitetaan aktiivista osallistumista, ei pelkästään yleisönä.

Hakemuksia valmistelevat tiimit ovat pyrkineet tietoisesti sitouttamaan niitä, jotka eivät tavallisesti osallistu kaupungin kulttuurielämään, sekä tavoittamaan ulkopuolisia yhteisöjä tai pyörittämään rinnakkaista kulttuurialaa. Tavoitteena on sitoutuminen.

Kullakin ehdokkaalla on omat painotuksensa ja painopistealansa, jotka kehittyvät kulttuuripääkaupunkitoiminnan valmistelussa ja toteutuksessa. Monissa tapauksissa sitoutuminen johtaa muutokseen kaupungin kulttuurialan toimijoiden näkemyksissä (yleisöpohjan laajentamista koskeva näkökohta).

Euroopan kulttuuripääkaupungit hyödyntävät yhä enemmän vapaaehtoistyötä. On tärkeää erottaa toisistaan palkattu henkilöstö sekä harjoittelijat ja vapaaehtoistyön tekijät. Vahva vapaaehtoistyötä koskeva ohjelma voi lisätä merkittävästi asukkaiden sitoutumista kulttuuripääkaupunkitoimintaan ja kaupunkiin sekä toiminnan pitkän aikavälin vaikutuksiin.

Nykyisin on tavallista, että Euroopan kulttuuripääkaupungit toteuttavat hankkeita koulujen, nuorisoryhmien, korkeakoulujen sekä moninaisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa.

E: Hallinto

- *varainkeruustrategian ja ehdotetun talousarvion toteuttavuus, mukaan luettuina tarvittaessa suunnitelmat rahoitustuen hakemiseksi unionin ohjelmista ja rahastoista, kattaen valmisteluvaiheen, itse nimitysvuoden, arvioinnin ja pitkän aikavälin vaikutuksiin liittyvät toimet sekä valmiussuunnitelman;*
- *suunniteltu hallinto- ja toteutusrakenne toiminnan täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien asianmukainen yhteistyö paikallisviranomaisten ja toteutusrakenteen, myös taiteellisen ryhmän, välillä;*

- *koko tapahtuman johtajan ja taiteellisen johtajan nimitysmenettelyt ja heidän toimialansa;*
- *että markkinointi- ja tiedotusstrategia on kattava ja siinä tuodaan esiin, että toiminta on unionin toiminta;*
- *että toteutusrakenteella on nimitysvuoden kulttuuriohjelman suunnittelun, hallinnoinnin ja toteuttamisen edellyttämät asianmukaiset taidot ja kokemus.*

Rahoitus Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelmien budjetit vaihtelevat suuresti. Viimeaikaisten ohjelmien määrärahat (joihin ei sisälly infrastruktuuria tai rakennuksia) ovat vaihdelleet 20 miljoonasta eurosta yli sataan miljoonaan euroon.

Hakuvaiheessa ei ole realistista esittää täsmällisiä arvioita tulevista rahoituslähteistä. Hakemuksessa on esitettävä realistinen talousarvio ja riittävät tiedot, joilla osoitetaan kunkin budjettikohdan varmuus.

Taloudellisten tietojen muoto esitetään hakemuspyyntöön sisältyvässä kyselyssä. Se sisältää ehdotuksia seuraavilta saatavista tuloista:

- viranomaiset (kaupunki, alueviranomaiset ja kansallinen taso)
- yksityinen sektori
- muut (erityisesti lipputulot, joukkorahoitus)
- EU:n ohjelmat (Melina Mercouri -palkinto ei sisälly).

Ehdokkaita ja erityisesti kulttuuripääkaupunkeja kehoitetaan vahvasti kartoittamaan täysimääräistä osallistumista muihin EU:n ohjelmiin. Nykyiset ohjelmat kestävät vuoteen 2020 saakka. Niitä ovat:

Luova Eurooppa (kulttuurialan ja luovien alojen tukeminen)
http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm

Euroopan rakenne- ja investointirahastot (ERI-rahastot) (alueiden ja kaupunkien tukeminen) http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_fi.cfm

Erasmus + (koulutuksen, nuorison ja urheilun tukeminen)
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_fi

Horisontti 2020 (tutkimuksen ja innovoinnin tukeminen)

<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

COSME (EU:n yritysten ja pk-yritysten kilpailukyvyn ja kestävyden tukeminen ja yrittäjyyshengen kannustaminen)

http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_en

Verkköjen Eurooppa -väline (muun muassa digitaalisten verkkojen tukeminen)

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

Organisaatorakenne ja hallinto Kokemus on osoittanut, että organisaatorakenteella on ratkaiseva vaikutus kulttuuripääkaupungin menestykseen tai alisuoriutumiseen.

Viime aikoina Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat käyttäneet moninaisia oikeushenkilöitä: säätiöitä, yhdistyksiä, julkisia laitoksia, kaupungin hallinnon osastoja jne. paikallisesta lainsäädännöstä ja käytännöistä riippuen. Valitusta lähestymistavasta riippumatta keskeisiä tekijöitä ovat:

- Alusta alkaen on ymmärrettävä, että Euroopan kulttuuripääkaupunki tarvitsee **korkeatasoisen hallinnon** kaikilla tasoilla. Tämä voi olla kaupungin oma osaamista, sitä voidaan hankkia ja siihen voidaan kouluttaa. Tämä koskee sekä kaupungin kulttuurihallintoa että Euroopan kulttuuripääkaupungin työryhmän johtoa.
- Hallintorakenteen vakaus: johto, hallinto, suhteet kaupungin hallintoelimiin.
- Työryhmän vakaus: työryhmän henkilöstön pysyvyys on tärkeä menestystekijä, mutta jotkin henkilöstövaihdokset voivat olla tarpeen, koska kulttuuripääkaupunkihankkeen eri vaiheet – hakeminen, kehittäminen, toteutus – edellyttävät erilaisia taitoja.
- Valmiuksien kehittäminen: yhä useammat Euroopan kulttuuripääkaupungit toteuttavat työryhmiensä sekä kulttuurialan ja muiden sidosryhmien valmiuksien kehittämisohjelmia näiden tukemiseksi kulttuuritapahtumien luomisessa ja tuottamisessa, kansainvälisten yhteyksien luomisessa sekä viestinnän ja markkinoinnin toteutuksessa.
- Riippumattomuus puoluepolitiikasta (alisuoriutuneiden kulttuuripääkaupunkien ulkoisessa arvioinnissa on todettu, että ensisijainen syy epäonnistumiseen on poliittinen puuttuminen liian yksityiskohtaisella tasolla). Johtotehtävissä voi toimia poliitikkoja, mutta ainoastaan strategisella, ei operatiivisella tasolla.
- Pääjohtajan/toimitusjohtajan ja taiteellisen johtajan valintamenettelyt toteutetaan hakumenettelyn varhaisessa vaiheessa. Menettelyn on oltava avoin.
- Taiteellisen johtajan riippumattomuus taiteellisen ohjelman

osalta, jonka on kuitenkin oltava johdonmukainen hakemuksen ja taloudellisten tekijöiden kanssa.

- Siirtymävaiheessa nimitysvuoden jälkeen parhaat käytännöt ja ulkoiset arvioinnit ovat osoittaneet, että ydintyöryhmän olisi jatkettava työtään puolen vuoden ajan nimitysvuoden päätyttyä.
- Taloudellisten valtuuksien selkeä delegointi ja ulkoiset tilintarkastusjärjestelyt.

Markkinointi ja viestintä. Keskeinen tekijä, tapahtuu yhä enemmän verkossa. Hakemuksessa olisi esitettävä markkinointi- ja viestintästrategian laajat suuntaviivat sekä sen tavoitteet. On kiinnitettävä huomiota Euroopan kulttuuripääkaupungin tekijänoikeuksiin. Euroopan kulttuuripääkaupungin työryhmän ja kaupungin matkailu- ja markkinointiosaston (sekä kansallisen matkailuorganisaation) välillä olisi oltava tiiviit yhteydet.

Brändin hallinta. Jokaisella Euroopan kulttuuripääkaupungilla on oma brändinsä ja brändistrategiansa. Lisäksi kulttuuripääkaupungin on varmistettava, että Euroopan kulttuuripääkaupunki -brändi itsessään saa ansaitsemansa näkyvyyden. Ohjeet logotyypin käytöstä sisältyvät asiakirjaan, joka nimityksen saaneita kaupunkeja kehoitetaan allekirjoittamaan Euroopan komission kanssa (ks. jäljempänä seuranta koskeva luku). Euroopan kulttuuripääkaupungin olisi varmistettava Euroopan kulttuuripääkaupunki -brändin ja sen historian asianmukainen edistäminen.

Esimerkkejä Euroopan unionin brändin omistajuuden korostamisesta:

- Avajais- ja päätösseremoniat: Monet Euroopan kulttuuripääkaupungit järjestävät avajais- ja päätösseremonioissa nimitysvastuun vaihtoa koskevia hetkiä aiempien/tulevien nimityksen haltijoiden kanssa. Näihin tilaisuuksiin kutsutaan tavallisesti EU:n korkeita virkamiehiä (esim. Euroopan komission puheenjohtaja ja parlamentin puhemies, kulttuurista vastaava komission jäsen jne.).
- Keskustelu Eurooppa-aiheista EU:n johtohahmojen kanssa.
- Eurooppa-päivä (9. toukokuuta). Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat usein johtoasemassa Eurooppa-päivän vietossa.

- Tiedotusvälineet: on varmistettava, että tiedotusvälineet tietävät Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnan olevan EU:n toiminta.
- Melina Mercouri -palkinnon luovuttaminen (jos palkinto jaetaan) on mahdollisuus PR-tapahtumaan.

F: Toteutusvalmius

- *hakemuksella on laaja ja vahva poliittinen tuki, ja paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset ovat sitoutuneet siihen kestävästi;*
- *ehdokaskaupungilla on tai tulee olemaan riittävä ja toimiva infrastruktuuri nimityksen haltijana toimimista varten.*

Ehdokkaan on osoitettava, että sillä on valmiudet toteuttaa Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelman kaltainen monimutkainen ja laaja ohjelma. Kokemus on osoittanut, että tähän liittyy useita kriittisiä menestystekijöitä:

- **Kestävä pitkän aikavälin puoluerajat ylittävä sitoutuminen hankkeeseen.** Monissa Euroopan kulttuuripääkaupungeissa poliittinen johto ehtii vaihtua hakuvaiheen ja Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitysvuoden välisenä seitsemän vuoden aikana. On tärkeää, että kaikki poliittiset puolueet (kaupungin, alueen ja koko valtion tasolla) suhtautuvat nimitykseen kaupungin puolettomana hankkeena. Poliittisen epävakauden aiheuttamat ongelmat tulevat jatkuvasti esiin arvioinneissa.
- **Euroopan kulttuuripääkaupungin hallintotyöryhmän ja kaupungin hallinnon eri osastojen välinen tiivis yhteistyösuhde.** Kaupungin hallinnon on annettava hallintotyöryhmälle selkeät valtuudet ja tehtävänmääritys. Tiiviitä yhteyksiä tarvitaan sekä valmisteluvaiheessa ja varsinaisena nimitysvuotena että siirryttäessä pitkän aikavälin vaikutuksiin (ks. myös kohta "hallinto").
- Kaupungin **matkailija- ja vierailijakapasiteetin** on ky-

ettävä selviytymään suunnitelmassa esitetyistä tavoitteista. Tämä koskee sekä hotellikapasiteettia, liikenneyhteyksiä jne. että pehmeää osaamista, kuten vierailijoiden kielen osaamista, vastaanoton laatua sekä kaupungin tervetuliaisohjelmia (sekä julkinen että yksityinen sektori).

- Monet Euroopan kulttuuripääkaupunkiehdokkaat esittävät merkittäviä kaupungin **infrastruktuurin kehittämistä** koskevia ohjelmia. Nämä ovat merkityksellisiä pääasiassa vain silloin, kun niillä on välitöntä vaikutusta Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelmaan. Esimerkiksi:

Marseilles-Provence 2013. Merkittävät investoinnit vanhan sataman (Vieux Port) uudistamiseksi eivät olleet osa Euroopan kulttuuripääkaupunki -toimintaa, vaan ne olisi toteutettu joka tapauksessa. Ne toimivat kuitenkin katalyysatorina hakemukselle. Uudet museot ja kulttuurikeskukset olivat osa kulttuuripääkaupunkihakemusta (mutta eivät kulttuuripääkaupunkityöryhmän hallinnoimia).

Pilsen2015. Teollisuuskiinteistön kunnostaminen luovuuskeskukseksi sisällytettiin Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelmaan ja siitä tuli keskeinen pitkän aikavälin vaikutus.

- Infrastruktuuri- ja rakennushankkeiden (uudet teatterit jne.) hallinnointi ja talousarviot eivät tavallisesti kuulu kulttuuripääkaupungin budjettiin tai vastuulle.
- Tiedot kaupunkirakentamisesta ja infrastruktuuriohjelmista, kulttuuriperinnön kunnostamishankkeista ja uusista kulttuuritiloista ovat hyödyllisiä taustatietoina ja kontekstina esivalintavaiheessa. Lopullisessa valinnassa keskitytään pääkaupunkihankkeisiin, joilla on välitön vaikutus ohjelman toimintoihin. Näiden hankkeiden toteutuksen osalta olisi esitettävä realistinen aikataulu ja määrärahat.

Valinta- ja nimeämisprosessi

Kansallisen viranomaisen antamissa hakemuspyynnössä ja menettelyohjeissa esitetään hallinnolliset järjestelyt sekä valintaprosessin säännöt ja kriteerit. Hakemuspyyntöön sisältyy kysely, joka perustuu Euroopan komission malliin (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla, linkki asiakirjan lopussa). Hakemuspyynnössä esitetään määräajat ja hakemuksen jättämistä koskevat yksityiskohtaiset järjestelyt.

Hakemuspyynnöt julkaistaan tavallisesti kuusi vuotta ennen nimitysvuotta (esim. vuoden 2014 lopussa vuoden 2021 nimityksen osalta, vuoden 2015 lopussa vuoden 2022 nimityksen osalta jne.). Menettelyohjeet julkaistaan tavallisesti pian hakemuspyynnön jälkeen.

Valintaprosessi on kaksivaiheinen: esivalinta (esivalinnan läpäisseiden luettelo) ja lopullinen valinta. Kaksivaiheista prosessia sovelletaan, vaikka ehdokkaita olisi vain yksi.

Tässä vaiheessa keskeinen on ehdokkaiden ”hakemuslomake”, josta käytetään tavallisesti nimeä hakemus.

Hakemuksessa esitetään ehdokkaan tavoitteet, ohjelma, rahoitussuunnitelma, hallintorakenne jne. Ne muotoillaan Euroopan komission verkkosivustolla saatavilla olevan kyselyn pohjalta noudattaen edellä esitettyjä kriteerien ryhmiä.

Ehdokkaat laativat hakemuksensa ja toimittavat ne hakemuspyynnön sääntöjen mukaisesti.

Esivalintavaiheessa ehdokkaat esittävät hakemuksensa raadille ja vastaavat sen kysymyksiin. Kansallinen viranomainen ja Euroopan komissio osallistuvat tarkkailijoina ja varmistavat, että sääntöjä noudatetaan. Ne ovat läsnä, mutta eivät osallistu aktiivisesti raadin neuvotteluihin.

Kokouksen päätteeksi raati ilmoittaa ehdokkaat, joita se suosittaa lopulliseen valintaprosessiin. Ohjeita valittujen määrästä ei ole. Raadin raportissa esitetään suositukset esivalinnan läpäisseiden ehdokaskaupunkien luettelosta.

Kansallinen viranomainen hyväksyy virallisesti raadin suositukset ja kutsuu esivalinnan läpäisseet ehdokaskaupungit lopulliseen valintaan.

Tämän jälkeen ehdokkailla on 7–8 kuukautta aikaa täsmentää hakemuksiaan. Tässä vaiheessa vaaditaan paljon yksityiskohtaisempaa tietoa erityisesti ohjelmasta, eurooppalaisesta ulottuvuudesta sekä rahoituksesta.

Lopullinen valintaprosessi on samanlainen kuin esivalinta (tarkistetun hakemuksen toimittaminen, esittely, kysymykset ja vastaukset), mutta siihen liittyy yksi merkittävä lisäys. Vähän ennen lopullista valintakokousta raadin edustajat ja samat tarkkailijat voivat vieraillla kaikissa luetteloön otetuissa kaupungeissa. Vierailujen sisällöstä vastaa ehdokaskaupunki. Edustajat raportoivat vierailusta koko raadille.

Raati perustaa arviointinsa ja päätöksensä ehdokkaiden päätöksessä esitettyihin kriteerien ryhmiin soveltamaan lähestymistapaan. Se käyttää tässä lähteenä hakemusta, sen esittelyä sekä esitettyjä kysymyksiä ja vastauksia.

Raati ilmoittaa kokouksen päätteeksi suosituksensa siitä, mille ehdokkaalle nimitys olisi annettava. Se esittää raportissaan suosituksensa tälle kaupungille.

Nimeäminen Euroopan kulttuuripääkaupungiksi

Jäsenvaltion asianomainen viranomainen nimeää virallisesti suositellun kaupungin Euroopan kulttuuripääkaupungiksi ja ilmoittaa siitä EU:n toimielimille.

Euroopan komissio julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä luettelon nimitetyistä kaupungeista kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

Ehdokaskaupunki voi tämän jälkeen kutsua itseään Euroopan kulttuuripääkaupungiksi.

Seurantavaihe

Euroopan kulttuuripääkaupungit valitaan ja nimetään virallisesti neljä vuotta ennen varsinaista nimitysvuotta. Tämä on pitkä aika. Kokemus on osoittanut, että se on tarpeen monimutkaisen tapahtuman suunnittelua ja valmistelua varten. Vastuu on luonnollisesti Euroopan kulttuuripääkaupungin hallinnolla.

Raadilla, jota Euroopan komissio tukee, on jatkuva tehtävä näiden neljän vuoden aikana. Raadilla ja Euroopan komissiolla on kirjoittamaton mutta tärkeä tehtävä ylläpitää Euroopan kulttuuripääkaupunki -brändin

mainetta. Niiden aktiivinen sitoutuminen kulttuurikaupungin valmistautumisaikaan ja seuranta-ajanjaksoon on tärkeä tekijä. Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelman ulkoisissa arvioinneissa on painotettu raadin kasvavaa merkitystä tämän ajanjakson aikana.

Seurantavaiheen alkaessa kaupunkeja kehoitetaan allekirjoittamaan Euroopan komission kanssa asiakirja, joka kattaa ajanjakson nimityksen myöntämisestä nimitysvuoden toteutukseen saakka. Asiakirjassa täsmennetään kaupungin, komission ja raadin väliset suhteet.

Tässä yhteydessä kulttuurikaupungin hallintoryhmää kehoitetaan tiedottamaan Euroopan komissiolle (ja sen kautta raadille) kaikesta merkittävästä kehityksestä ajanjakson aikana. Tämä voi koskea esimerkiksi muutoksia hallintorakenteessa, johtohenkilöiden nimityksiä, muutoksia rahoituksessa tai merkittäviä ohjelmamuutoksia.

Raati pyrkii:

- tukemaan kulttuuripääkaupunkeja neuvoilla ja ohjeilla,
- seuraamaan edistymistä kohti hakemuksessa kuvattuja tavoitteita ja ohjelmaa päätöksessä esitettyjen kriteerien mukaisesti,
- esittämään Euroopan komissiolle suosituksia Melina Mercouri -palkinnon maksamisesta.

Raadin tehtävää voidaan kuvata ”kriittiseksi ystäväksi”. Raadin ja Euroopan kulttuuripääkaupungin välisiä kokouksia on kolme:

- kolme vuotta ennen nimitysvuotta,
- 18 kuukautta ennen nimitysvuotta,
- 2 kuukautta ennen nimitysvuotta.

Kaikki kokoukset kutsuu koolle Euroopan komissio.

Euroopan komissio pyytää edistymisraporttia muutamaa kuukautta ennen kutakin kokousta. Raportissa olisi esitettävä ajantasainen katsaus valmisteluista, hallinnoinnista, ohjelman kehittämisestä, rahoituksesta jne.

Euroopan kulttuuripääkaupungin hakemus on seurantaprosessin lähtökohta. Se muodostaa perustan yhden kaupungin valinnalle muiden joukosta kilpailussa, joten Euroopan kulttuuripääkaupungin on täytettävä mahdollisuuksien mukaan sitoumuksensa.

Raati tunnustaa, ettei ole mahdollista kuvailla kaikkia hankkeita yksityiskohtaisesti 6–7 vuotta etukäteen. Muutoksia tulee tapahtumaan (kumppanien vaihtuminen, muutokset rahoituksessa jne.), mutta hakemuksen visio ja suuntaukset on säilytettävä. Raati edellyttää, että muutokset tehdään selkeästi ja niistä raportoidaan seurantakokouksissa. Merkittävistä muutoksista hakemuksen sisältöön on keskusteltava raadin kanssa komission välityksellä ennen kuin päätöksiä tehdään.

Kokoukset tarjoavat mahdollisuuden näkemysten vaihtoon. Raati laatii kunkin kokouksen jälkeen raportin, joka sisältää suosituksia kulttuuripääkaupungin hallinnolle. Euroopan komissio julkaisee raportin.

Raati voi pyytää väliraportteja. Ne koskevat tavallisesti tapaamisessa esiin nousseita erityisiä aiheita.

Raati voi myös pyytää yhtä tai kahta jäsentään vierailemaan kulttuuripääkaupungissa tämän vaiheen aikana ja raportoimaan vierailusta raadille.

Melina Mercouri -palkinto

Euroopan komissio myöntää Melina Mercouri -palkinnon jokaiselle Euroopan kulttuuripääkaupungille. Palkinto on kaksivaiheinen.

Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimityksen myöntämistä koskevan kilpailun yhteydessä Euroopan komissio päättää palkinnon myöntämisestä nimetyille kaupungeille.

Palkinnon (joka rahoitetaan Euroopan unionin kyseisenä ajankohtana kulttuuria tukevasta ohjelmasta, tällä hetkellä 1,5 miljoonaa euroa) maksaminen on ehdollista.

Raati pohtii kolmannessa seurantakokouksessa, suosittaako se Euroopan komissiolle palkinnon maksamista kulttuuripääkaupungille.

Suositus edellyttää, että:

- visio, tavoitteet, strategia, ohjelman ja talousarvio eivät ole muuttuneet merkittävästi hakemuksessa esitetystä,

- taiteellisen työryhmän riippumattomuutta kunnioitetaan asianmukaisesti,
- eurooppalainen ulottuvuus on säilynyt riittävän vahvana ohjelmassa,
- Euroopan kulttuuripääkaupungin markkinoinnissa ja viestinnässä annetaan asianmukainen näkyvyys Euroopan kulttuuripääkaupungille Euroopan unionin toimenä ja
- seuranta toteutetaan ja järjestelyt lopullista arviointia varten ovat olemassa.

On myös tärkeää toteuttaa asianmukaiset järjestelyt siirtymälle kulttuuripääkaupungin hallinnosta sen pitkän aikavälin vaikutusten hallintoihin.

Jos Euroopan komissio hyväksyy raadin suosituksen, palkinto maksetaan Euroopan kulttuuripääkaupunki -vuoden ensimmäisten kuukausien aikana.

Arviointi

Euroopan kulttuuripääkaupungit ovat velvollisia arvioimaan nimitysvuotensa. Arviointi on toteutettava nimitysvuotta seuraavan vuoden loppuun mennessä ja toimitettava Euroopan komissiolle. Arviointi julkaitaan, jotta muut ehdokkaat ja Euroopan kulttuuripääkaupungit voivat hyödyntää sitä. Se on myös osa julkista tilivelvollisuutta.

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja kehoitetaan noudattamaan Euroopan komission ohjeita (saatavilla komission verkkosivustolla, linkki asiakirjan lopussa). Arvioinnin olisi katettava:

- kaikille kulttuuripääkaupungeille yhteiset vakioaiheet käyttäen yhteisiä indikaattoreita. Tässä noudatetaan tiiviisti kilpailun kriteerejä, myös rahoituksen osalta.
- seikat, jotka ovat Euroopan kulttuuripääkaupungille tärkeitä, noudattaen tarkkaan kaupungin hakemuksessaan esittämiä tavoitteita.

Ihannetapauksessa Arvioinnin olisi oltava sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen. sen toteuttaa Euroopan kulttuuripääkaupungin hallinnosta riippumaton organisaatio, jolla on kuitenkin täysimääräinen pääsy tietoihin. Arvioinnin on tarkoitus olla rehellinen, ei pr-asiakirja.

Euroopan kulttuuripääkaupunki voi toteuttaa myös erityisen merkittäviin aloihin keskittyviä arviointeja.

Pitkän aikavälin vaikutukset

Päätöksessä todetaan selkeästi, että Euroopan kulttuuripääkaupungin olisi oltava osa ”pitkän aikavälin kulttuuripoliittiseen strategiaan sisältyviä toimia ... jotka siten voivat kestävästi vaikuttaa kulttuuriin, talouteen ja yhteiskuntaan”. Suunnitteluvaiheessa Euroopan kulttuuripääkaupunkien olisi varmistettava, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan tarvittavat järjestelyt.

Parhaana käytäntönä pidetään sen varmistamista, että nimitysvuotta seuraavalle vuodelle vahvistetaan määrärahat ja henkilöstö. Näin varmistetaan siirtymä niille organisaatioille, jotka jatkavat kehitystä.

Avoin kilpailu ehdokasmaille ja mahdollisille ehdokkaille

Vuodesta 2021 alkaen joka kolmas vuosi valitaan myös kolmas Euroopan kulttuuripääkaupunki. Se valitaan kilpailussa, joka on avoin valintakelpoisille EFTA/ETA-maille, EU:n jäsenyysehdoiksi ja mahdollisille ehdokkaille.

Euroopan komissio ilmoittaa verkkosivustollaan, mitkä maat ovat valintakelpoisia.

Avoin kilpailu tarkoittaa, että kaupungit voivat kilpailla muiden maiden ehdokkaiden kanssa. Yhdestä maasta voi hakea useampi kuin yksi kaupunki.

Valinta- ja seurantaprosessi toteutetaan edellä kuvatulla tavalla muutamien muutoksien:

Euroopan komissio toteuttaa kansallisen viranomaisen tehtävät, eli esittää hakemuspöytäkirjan ja menettelyohjeet, hyväksyy virallisesti raadin suositukset ja nimittää Euroopan kulttuuripääkaupungin.

Esivalintavaiheessa ehdokkaat eivät osallistu kokoukseen. Raati laatii esivalinnan läpäisseiden ehdokaskaupunkien luettelon hakemusten perusteella.

Euroopan kulttuuripääkaupunki -ohjelman raportit ja arvioinnit

"European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects": Beatriz Garcia ym. Euroopan parlamentin tilaama, 2013. Teoksessa määritellään yleisimmät menestysstrategiat, kootaan ja tarkastellaan näyttöä vaikutuksista ja pitkän aikavälin vaikutuksesta kulttuurisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja poliittisesta näkökulmasta sekä tuodaan esiin Euroopan kulttuuripääkaupunkien kohtamia merkittävimpiä toistuvia haasteita.

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf)

"European Cities and Capitals of Culture" (Palmer/Rae -raportti). Euroopan komission tilaama, 2005. Raportti kattaa Euroopan kulttuuripääkaupungit vuodesta 1995 vuoteen 2004 (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla, linkki jäljempänä).

"Guidelines for cities' own evaluation": tässä komission tuottamassa asiakirjassa selitetään, mitä etuja on Euroopan kulttuuripääkaupunkien omasta arvioinnista, ja esitetään kaupungeille yhteisiä indikaattoreita sekä vinkkejä arviointien suunnitteluun ja toteuttamiseen (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla, linkki jäljempänä).

"European Capitals of Culture: the road to success": Euroopan komission tuottamassa esitteessä on tarinoita Euroopan kulttuuripääkaupungeista 25 vuoden ajalta (1985–2010) (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla, linkki jäljempänä).

Arviointiraportit kustakin Euroopan kulttuuripääkaupungista vuodesta 2007 alkaen. ECORYS. Euroopan komission tilaama. Julkaistaan kutakin Euroopan kulttuuripääkaupunki -nimitysvuotta seuraavan vuoden lopussa (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla, linkki jäljempänä).

"Compendium of Ecorys recommendations": komission tuottamassa asiakirjassa kootaan yhteen Euroopan kulttuuripääkaupunkien osalta vuosina 2007–2015 toteutetuissa riippumattomissa jälkiarvioinneissa esitetyt suositukset (saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla,

linkki jäljempänä).

Euroopan komissio. Euroopan kulttuuripääkaupunkien verkkosivusto, sisältää valinta- ja seurantaraportit:

http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm

Lisäaineistoa

"How to strategically use the EU support programmes, including Structural Funds, to foster the potential of culture for local, regional and national development and the spill-over effects on the wider economy": Kaikista EU:n jäsenvaltioista tulevien asiantuntijoiden ryhmän tuottama, 2012. Asiakirjalla pyritään kertomaan paikallis- ja alueviranomaisille sekä kansallisille viranomaisille kulttuuri- ja luovien alojen potentiaalista kehityksen vauhdittajana:

http://ec.europa.eu/culture/policy/strategic-framework/documents/structural-funds-handbook_en.pdf

"European Audiences: 2020 and beyond": Euroopan komission tuottama, 2012.

<http://bookshop.europa.eu/en/european-audiences-pbNC3112683/>

Yhteystiedot

Lisätietoja saa lähettämällä sähköpostia Euroopan komission Euroopan kulttuuripääkaupunkia koskevaan sähköpostiosoitteeseen: EAC-ECOC@ec.europa.eu.

Aiempien Euroopan kulttuuripääkaupunkien asiakirja-aineistoon voi tutustua Euroopan komission tiloissa (70, Rue Joseph-II, Bryssel). Pyynnöt on lähetettävä osoitteeseen EAC-ECOC@ec.europa.eu vähintään 48 tuntia ennen vierailua. Niissä on ilmoitettava asiakirjat, joihin halutaan tutustua. Turvallisuussyistä asianomaisen yksikön (esimerkiksi "Luova Eurooppa" koulutuksen, nuorisoasioiden, urheilun ja kulttuurin pääosasto) on hyväksyttävä ja vahvistettava vierailu.